

Nr 3.

Av herrar **Olsson** i Ramsta och **Carlström** i Helgagård, om ändring i bevillningsförordningens bestämmelser angående orts- och familjeavdrag.

Genom förra årets tillämpning av de provisoriska skattelagarna, som beslutades av 1920 års riksdag, har vunnits en del rön och erfarenheter av taxeringsmyndigheterna, vilka på flera punkter kunde motivera en revision av dessa skattelagar. Då emellertid tiden för deras tillämpning endast kommer att omfatta några år, är det ju uteslutet att tänka sig, att riksdagen skulle vilja gå med på någon större omredigering av desamma.

I en punkt kunna vi dock icke underlåta att fästa riksdagens uppmärksamhet på, huru skatteförordningen verkar i tillämpningen.

Det är bevillningsförordningens 12 § 3 mom. b. 1 eller den så kallade »förmögenhetsspärren», som vid tillämpningen visat sig medföra, att beskattningen i vissa fall blir onödigt hård och ojämn. Denna punkt stadgar, att vid beräkning av orts- och familjeavdragen dessa ej få reducera det taxerade beloppet så, att icke detta tillsammans med den skattskyldiges i andra kommuner taxerade inkomst uppgår till 5 procent av förmögenheten.

Detta stadgande innebär sålunda, att den inkomsttagare, som har högre avkastning av sitt kapital, erhåller kanske fullt bevillningsfritt avdrag, under det att den, som har lägre avkastning av kapitalet (fem procent och därunder) ej erhåller något sådant avdrag.

Att avgöra, huruvida det är större eller mindre kapitalister, som drabbas av denna spärr, synes måhända vara vanskligt, men erfarenheten från den senast verkställda taxeringen visar, att företrädesvis småkapitalen falla under bestämmelsen. Småkapitalisterna hava i stor utsträckning sitt kapital insatt på bank eller placerat i mindre bostadsfastigheter i städer och stadslignande samhällen för att av dess avkastning hava sitt uppehälle. Det har också visat sig, att — trots lagens medgivande för taxeringsnämnden

att medgiva dispens från tillämpningen för personer under 16 år och över 60 år — huvudsakligast äldre personer och änkor fått erfara bestämmelsens verkningar.

Talrika exempel ha självfallet givits, då personer, som med inkomst av kapital jämväl förenat inkomst av pension, lön eller näring, fått åtnjuta fullt bevillningsfritt avdrag, medan däremot personer med inkomst allenast av kapital, många gånger till synnerligen blygsamma belopp, ej kunnat erhålla avdrag på grund av ifrågavarande bestämmelse. Vid dess utformande torde principen om skattefritt existensminimum ej hava blivit beaktad.

Genom det nämnda medgivandet i andra stycket om rätt för taxeringsnämnden att efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall bevilja undantag från bestämmelsen torde icke mycket vara vunnet, ty detta förutsätter så gott som undantagslöst, att vederbörande inkomsttagare skola till beskättningsnämnd göra personlig ansökan om beviljandet av detta undantag från lagens tillämpning.

Men bestämmelsen har även visat sig för mindre fastighetsägare verka i hög grad skattebetungande och medförande för dessa ett ojämnt och hårt skattetryck vid jämförelse med inkomst av kapital och arbete, vilket naturligtvis i sin mån sammanhänger med, att inkomsten av fastigheten alltid beräknas till 5 à 6 procent av taxeringsvärdet såsom en garanterad beskattningsbar inkomst för kommunerna. Herr Petrus Nilsson väckte vid 1921 års riksdag i första kammaren en motion nr 52, i vilken han yrkar på sådan ändring i berörda bestämmelse, »att 12 § 3 mom. b. 1 beträffande fastighetsägare endast skall äga tillämpning å den del av förmögenheten, som överstiger av honom ägd fastighets taxeringsvärde».

Bevillningsutskottet säger i sitt betänkande nr 20 i anledning av denna motion bland annat: »Utskottet vill icke bestrida, att ifrågavarande bestämmelse i praktiken kan medföra viss olikhet beträffande möjligheten att tillgodogöra sig den författningsenliga bevillningsfriheten, vilket givetvis måste te sig såsom en orättvisa. Man får emellertid komma ihåg, att berörda konsekvens sammanhänger med fastighetsbevillningens natur av garanterad minimiskatt.» Utskottet erinrar dessutom om, att bestämmelsen är av övergående giltighet såsom tillhörande provisorielagstiftningen på detta område och hemställer om, att motionen icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Visserligen är det sannt, att ifrågavarande bestämmelse endast är av provisorisk natur, men då det nu visat sig, att den vid tillämpningen åstadkommer i många fall ett orättvist hårt skattetryck, vilken erfarenhet vunnits av ett stort antal taxeringsordförande, torde en rättelse få anses nödvändig och befogad, även om lagen endast har några års giltighetstid.

För att i någon mån även kunna rätta till det missförhållande, som bestämmelsen åstadkommer i skattetrycket för mindre fastighetsägare, bör bestämmelsen ändras därhän, att en viss minimiförmögenhet undantages från att medräknas. Var gränsen bör sättas kan ju tvistas om. För vår del anse vi dock, att en förmögenhet av 20,000 kronor bör undantagas.

Med stöd av det ovan anförda tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville besluta sådan ändring av 12 § 3 mom. b.1 i förordningen den 28 oktober 1910 angående bevilning av fast egendom samt av inkomst, så att vid beräkning av orts- och familjeavdragen icke tages hänsyn till en förmögenhet av upp till 20,000 kronor; och torde åt vederbörande utskott få uppdragas att formulera härför nödig ändring av ifrågavarande lagtext.

Stockholm den 14 januari 1922.

Gustaf Olsson

i Ramsta.

Oscar Carlström

i Helgagård.

